

A XX. század sorsfordulói

Az **I. világháború** végéig Ongáról 300 katonát hívtak be a hadseregbe. Ez a magas katonalétszám munkaerőhiányt jelentett a községben, időnként komoly fennakadásokat okozva a település gazdasági életében. A gondokat csak tetézte az egyre növekvő drágaság, a nehezebbé váló életkörülmények, a nélkülözések, a frontról érkező kellemetlen hírek. A hazatérők között sok volt a sebesült, a beteg katona, sokan (36-an) soha nem láthatták viszont falujukat. Az ő emléküknak adózva állították fel a **Hősök emlékművét 1927-ben**.

1919 májusában a Miskolcért folytatott harcok során a csehek ellen Ongán **Petrovics Ferenc** vezetésével a magyar **vörös postások 2. százada** küzdött. Május 22. és 25 között **heves harcok** folytak a községben. A csehek számos elfogott vörös katonát és helyi lakost végeztek ki. A II. miskolci csata harcaihoz kötődően 47 vöröskatona és 5 polgári személy vesztette életét a községben és annak határában. A Patai réten **vörös repülőgépek** szálltak le és fel, melyek felderítő feladatokat láttak el egészen Munkácsig.

Az I. világháborút lezáró **trianoni béke** a történelmi Magyarország legnagyobb katasztrófáját eredményezte. A „béke” Abaújt sem kímélte. A vármegye fele és székhelye, Kassa is Csehszlovákiához került.

Az 1900-as évek elején a lakóházak száma Ongán még nem érte el a 250-et. 1913-ra ez a szám 271-re, míg 1941-re 373-ra növekedett. Különösen az 1920-as években épült **sok új ház**, szorosan **kapcsolódva a Nagyatádi-féle földosztáshoz**, amikor is a tanyák katolikus cselédjei beköltöztek Ongára. Ekkor népesültek be a Dózsa György úttól északra nyitott új utcák (Petőfi, Ady, Mikszáth és a Kossuth utca felső része).

II. világháború alatt 1944 késő őszen a front elérte Ongát is. Ócsanálós november 24-én került az oroszok kezébe. Ongát déli és keleti irányból támadták. A községnek Miskolc védelmében rendkívül fontos feladata volt. Meg kellett akadályozni, hogy az oroszok kelet felől elérjék a fontos iparvárost. **Közel két hétig zajlott a harc Onga határában**. A legsúlyosabb összecsapások a Homokbányánál folytak. Itt volt egy magyar-német géppuskaállás, ami a terep adta lehetőségeket kihasználva sokáig feltartóztatta az előrenyomuló oroszokat. A harcok során találat érte a községházát, az iskolát, a református templomot, a hidakat és sok lakóházat. Az emberek a pincék mélyén húzták meg magukat. November 29-én nagy támadásba kezdtek az oroszok. Az Ongát védő árokrendszert erős tűzérségi támogatással sikerült elfoglalniuk, majd betörték a településre. A **németeket november 30-án kiűzték** a faluból, de a lakosok nem örültek az oroszoknak. Pusztításaik, erőszakoskodásaik ellenszenvet ébresztett irántuk a helybeliekben. A háborús megpróbáltatások a front elvonulásával nem értek véget. A rekvirálások, az élelem hiány, a kemény tél, az átvonuló orosz és román katonák túlkapásai megkeserítették az amúgy is lelki összeomlástól szenvedő ongai lakosok életét. A II. világháborúnak 18 zsidó-, 46 hősi halottja és áldozata volt Ongán.

A háború után évekig a pusztítás nyomainak eltüntetése és a földosztás gyakorlati végrehajtása volt a legfőbb feladat. A kommunista hatalomátvétel után **Rákosi rendőrállama** Ongán is sok ember életét keserítette meg az 1950-es években.

A **Kádár korszakban** a nyugodt, de ellentmondásoktól sem mentes évtizedek **lassú fejlődést** eredményeztek Ongán. Nőtt a lakosság száma, új utak, utcák nyíltak, a falusi emberek jelentős része egyre inkább a környék iparvállalatainál – elsősorban Miskolcon – vállalt munkát. A szocialista iparfejlődés ellentmondásos hatással volt a Miskolc környéki települések fejlődésére, így Ongára is.